

Täysistunto

Keskiviikko 17.5.2017 klo 14.05—16.45

5. Hallituksen esitys eduskunnalle maakaasumarkkinalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

15.23 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys maakaasumarkkinalaista on mitä suurimmassa määrin tärkeätä energiapolitiikkaa, ja tähän on syytä huolella perehtyä nyt valiokuntakäsittelyssä.

Maakaasun kulutus lienee vuositasolla semmoinen 26 terawattituntia, ja maakaasun osuus meidän energian kokonaiskulutuksestamme lienee noin 6 prosenttia. Maakaasun käyttö yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon on toki tärkeä, mutta niiden kotitalouksien määrä, jotka maakaasua käyttävät, on aika rajallinen. Kaikki tiedämme, että tämä kaikki maakaasu tulee yhden putkiverkon kautta Venäjältä, mutta sitten jos katsotaan maakaasun liikevaihtoa Suomessa 2015, niin se oli kuitenkin yli 800 miljoonaa euroa, joten puhutaan kuitenkin tärkeästä asiasta.

Suomen maakaasumarkkinat avautuvat kilpailulle 2020, ja tähän liittyy myös se, että tarkoitus on Suomen ja Viron välillä maakaasuverkon yhdistäminen, mistä keskustelu on ollut kohtuullisen vilkasta. Tähän liittyen ajatus on, että kilpailua lisättäisiin maakaasuverkkoon syötettävän uusiutuvan energian ja toisaalta tämän nesteytetyn maakaasun osalta. Siinä meillä on jo Porvoosta yhteys verkostoon, Porissa on niin ikään rakennettu tällainen laitos, joka ennen kaikkea palvelee varmaan merenkulkuliikennettä, ja Torniossa on tällainen tulossa. Eli nesteytetyn maakaasun merkitys tulee olemaan tässä mielessä tärkeä.

Gasumissa valtion kansallisena intressinä on varmistaa kaasun siirto ja toimivuus kaikissa olosuhteissa. Gasum on tärkeää säilyttää valtion määräysvallassa myös tulevaisuudessa, samoin kuin se yhtiö, joka on perustettu nyt tämän Suomen ja Viron välisen maakaasuhankkeen putken rakentamiseen. Mutta se viesti lienee kai siinä, että maakaasuputken rakentaminen Suomen ja Viron välille ei vielä ole riittävä ratkaisu siihen, että me yhdistyisimme eurooppalaiseen maakaasuverkostoon. Se tietysti vaatii sitä, että Puolan ja Baltian maiden kesken tapahtuu myöskin jotakin uudistuksia ja rakentamista.

Nämä muutokset, jotka tässä ehdotuksessa liittyvät sähkömarkkina- ja maakaasumarkkinalakeihin ja jotka rajoittavat sähkön ja maakaasun siirron ja jakelun maksujen korotuksia 12 kuukauden tarkastelujakson aikana enintään 15 prosenttiin, ovat erittäin kannatettavia. Nämähän liittyvät siihen Gasum-keskusteluun, jota vilkkaana käytiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

Haluaisin, että me valiokunnassa pohdimme huolella asiantuntijoita kuullen ensinnäkin sitä, että tähän kilpailun avautumiseen täytyy huolella varautua. Pohdittava olisi sitä, olisiko maakaasumarkkinoiden avaaminen järkevämpää vasta sitten, kun olisi luotu yhteiset eurooppalaiset maakaasuverkostot Puolan ja Liettuan välille, jolloin nämä markkinat ovat paljon suuremmat ja tarjontaa on enempi, ja onko toisaalta olemassa riski, että tosiasiallisesti maakaasun hinta ei suinkaan halpene vaan nousee. Tällä haluan vain kertoa, että näitä kysymyksiä on nyt talousvaliokunnassa syytä käsitellä huolella ja kuulla asiantuntijoita.

15.28 Harri Jaskari kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat! Olen samaa mieltä kuin edustaja Ihalainen siitä, että tässä on kysymys paljon suuremmastakin energiapolitiisesta kysymyksestä kuin helposti ensi silmäyksellä ajattelee.

Ensimmäinen on todellakin, että tämä on myöskin tietynlainen linjanveto siitä, että infra erotetaan varsinaisesti tuotannosta. Nythän on tietyllä tavalla sähkömarkkinoilla tehty sitä samaa jo muutaman vuoden aikana, ja näkymä on sitten se, että nyt me alamme tekemään samanlaista myöskin maakaasumarkkinoilla. Tietysti on hyvä kysymys, alammeko me hetken päästä tekemään samaa myöskin vaikka kaukolämpömarkkinoilla, että selkeästi infra erotetaan sitten tuotannosta ja tuotanto avataan kilpailulle.

Aivan niin kuin edustaja Ihalainen sanoi, talousvaliokunnassa meidän täytyy hyvin tarkasti käsitellä asiaa. Kun me avaamme tämän nyt kilpailulle, jossa ovat mukana myöskin Baltian maat, miten me pystymme jotenkin pitämään huolta, että tavoitteena on aidosti eurooppalaisen markkinan luominen? Tämä liittyy kysymykseen siitä, miten pidetään huolta myöskin, että maakaasuputki jatkuu Baltian maiden ja Puolan läpi sitten Euroopan markkinoille, koska se aidosti avaisi sitten tämän kilpailun ja todellakin loisi erilaista tuotantoa. Totta kai — ollaan keskusteltu jo alustavasti vaikka ministerien kanssa — tietyllä tavalla uutta kilpailua luo jo se, että meillä on LNG:tä saatavissa, nestemäistä kaasua, se tuo uutta toimintaa markkinoille, ja toisaalta myöskin oman biokaasutuotannon eteneminen luo sitä uutta tuotantoa.

Toinen näkökulma on sitten se kotimaisen tuotannon lisääminen. Tämä maakaasuverkko ja sen eriyttäminen on aika aidosti mielenkiintoinen asia, koska nythän me olemme olleet monia vuosia hyvin riippuvaisia tuotannosta Venäjän puolelta, joka on toiminut hyvin ja luotettavasti. Mutta tämä eriyttäminenhan avaa Suomelle todella huikeat markkinat, koska silloinhan verkonhaltijan on järkevä ottaa — mikäli saa kilpailukykyisiä tarjouksia — erilaista kaasutuotantoa verkon osaksi. Ja tähän antaa mahdollisuuksia taas esimerkiksi biokaasutuotantoon ja kenties hajautettuun tuotantoon sitä kautta ja aikamoisia elinmahdollisuuksia ainakin esimerkiksi niille alueille, jotka toimivat lähellä maakaasuverkkoa.

Minä toivon todellakin, että tämä olisi mieluummin mahdollisuuksia antava uudistus myöskin suomalaiselle tuotannolle. Tiettyjen arvioiden mukaan aika nopeasti me pystyisimme saamaan verkkoon jopa 30 prosenttia kaasusta kotimaista kaasua, biokaasua. Jos tämä antaa sellaisen mahdollisuuden, niin sitä kautta pidän järkevänä tämän uudistuksen viemistä eteenpäin huolehtien kylläkin siitä, että tämä tulee aidosti eurooppalaiseksi kaasumarkkinaksi tulevaisuudessa.

15.31 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Maakaasumarkkinoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen on välttämätöntä ja mitä tervetulleinta. Maakaasun käyttö Suomessa oli paljon suurempaa kuin se on nyt niissä lukemissa, jotka edustaja Ihalainen lau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

sui, mutta se on osoittautunut sekä teollisuudessa että sähkön ja lämmön tuotannossa hyvin tärkeäksi, ja sitä on edelleen erittäin tärkeä maamme talouden kannalta hyödyntää ja lisätä. Toinen puoli on tämän Baltiasta tulevan toisen putken rakentaminen, että yhdistymme voimakkaasti ja hyvin eurooppalaiseen maakaasuverkkoon, ja toinen puoli on sitten tämä, mitä edustaja Jaskari puheenvuorossaan myös painotti, että se avaa suuret mahdollisuudet kotimaisen hajautetun toiminnan kaasutoimituksille ja kaasun valmistukselle liittyä kaasuverkostoon. Nykylainsäädännön mukaisesti tämä on rakennettu Gasumin käyttöön, ja heillä ei ole velvollisuutta ottaa muita kaasuja tuohon verkostoon. Se on selvä ongelma siinänsä, ja myös siellä oleva kilpailun puute on häirinnyt kaasumarkkinoita.

Jos ajattelee liikennettä, meillä muun muassa on, mistä edustaja Ihalainen lausui, nesteytetyn kaasun tulo Poriin avannut uudelleen keskustelun esimerkiksi siitä, voitaisiinko Porin—Haapamäen ratalinja uudelleen avata käyttäen juuri nesteytettyä kaasua, koska se antaisi sille uusia mahdollisuuksia. Jos ajatellaan liikennettä, meillä nyt valtioneuvosto on tehnyt päätöksen sähköstä, sähköpistokkeiden asentamisesta suurissa määrissä hajautettiin ympäri maata. Minun mielestäni se antaa mahdollisuuden myös kaasun hyödyntämiseen ajoneuvoliikenteessä siten, että sen jakelupisteiden pitäisi samassa tahdissa lisääntyä Suomessa, koska uskon hiilineutraalin kaasun käytön lisääntyvän. Ihmiset haluavat sellaista käyttöä, ja sen hyödyntämisen soisi lisääntyvän myös ajoneuvoissa ehkä runsaamminkin kuin sähkön hyödyntämisen.

Tätä markkinalain uudistusta on mitä myönteisimmin katsottava. Meillä on hyvin orastavia kohteita, joissa kaasua voidaan lisää tuottaa, ja niin kuin edustaja Jaskari sanoi, jos 30 prosenttiin päästään, se on huima saavutus, ja siihen on Suomella täydet mahdollisuudet. Se lisäisi omavaraisuutta, ja se lisäisi bioenergian jalostamista hyvin monella eri taholla. Tervetullut uudistus.

15.35 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! On pakko, jos ei nyt aplodein, kuitenkin tyydytyksellä katsoa, että hallitus on tehnyt hyvää työtä tätä uudistusta valmistellessaan, sillä kun kuitenkin tavoitteena on luoda edellytykset LNG:lle ja biokaasulle ja tavoitteena on se, mikä hallituksella on, kivihiilestä luopuminen, nämä ovat yhdenmittaisia ja hyviä tavoitteita. Luodaan edellytyksiä liittymiselle keskieuropalaiseen maakaasuverkostoon Balticin valmistuttua. Kuinka todennäköistä on, että meillä verkostot ovat niin valmiita, että voisimme vielä ruveta hehkuttamaan siitä, että kansallisesti myös biokaasun tuotanto voisi tähän verkkoon liittyä, tarkoittaa, että se olisi automatkojen päässä. Jos otamme haja-asutusalueella tuotetun biokaasun tuotannon tähän mukaan, niin se ei varmasti tilatuotannon kanssa ole yhteismitallinen.

Mielestäni tämä on erittäin tärkeä uudistus, ja mikä tässä on parasta, tässä hallituksen esityksessä tullaan siirtoverkkojen hinnoitteluun, hinnannousuun, kiinni. Viime kaudella tehtiin ratkaisuja, jotka eivät rajoittaneet mitenkään sitä, kuinka kuluttaja joutuu vastaamaan tietyistä hinnannousuista. Nyt täällä on tämä 12 kuukauden pykälä. Kyllä täytyy sanoa vasemmistolaisena kansanedustajana, että kiitän tätä hallitusta linjauksesta, joka on juuri sellainen, että kuluttaja voi nyt jo vähän osata ennakoida edes 12 kuukauden sisällä — toki, mistä se 12 kuukautta sitten lasketaankin. Nyt tuodaan ennustettavuutta ja sellaista oikeaa rytmikkaa siihen, että ei pelkästään vain verkonhaltijan ehdoilla hinnannousuja tehdä, vaan tämä antaa kyllä suomalaisille kuluttajille myös semmoista selkärankaa, että emme kohtaa sitä, että verojen ja sähköhinnan päälle voitaisiin yli 15 prosentin nostaa siirtoverkkojen hintoja. Tervehdin tätä kyllä todella hyvällä mielellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

Me olemme keskustelleet, täällä on tuotu Satakuntaa ja Poria esille, ja olemme puhuneet siitä, niin kuin edustaja Ihalainenkin, kuinka tärkeää se on. Edustaja Juhantalo myös yhtyi siihen liikenteen osalta, mutta meidän pitää nähdä se, että Satakunnassa se ei rajoitukaan pelkästään liikenteeseen. Nesteytetty maakaasu tulee meille voimakkaasti sinne Harjavallan suurteollisuuspuistoon yksistä polttoaineista, joilla hoidetaan meidän energiatuotantoamme. Eli tämä Porin yksikkö siellä Mäntyluodossa mahdollistaa sen, että Porin—Harjavallan raskaan metalliteollisuuden laitokset tulevat maakaasun piiriin. Tätä uudistusta, millä mahdollistetaan ja tehdään vieläkin kannattavammaksi sitä, että me voimme pyrkiä pois kivihiilestä, että meillä kivihiilestä luovutaan, pitää kyllä todellakin ilolla tervehtiä.

Edelläkäyjiyys näissä kaikissa asioissa ei ole huono asia. Joku vähän arvostelee sitä, miksi menemme aina etunojassa tiettyihin Euroopassa oleviin hankkeisiin. Tässä kohtaa täytyy sanoa, että hallituksen esitys on hyvä, että nyt kaadutaan pikkusen enemmän etunojaan kuin että passattaisiin. Tässä kohtaa me olemme mahdollisuuksien äärellä.

Voin tässä nyt vakavasti sanoen yhtyä edustaja Juhantalon näkemykseen siitä, että poikittaisliikenteen avaaminen Pori—Haapamäki-radalla olisi erittäin tervehdittävä. Se mahdollistaisi meidän kaivosteollisuutemme liikenneinfran ja Porin syväsatamien kautta kulkevan materiaali liikkuvuuden — erittäin hyvä näkökulma. Me tarvitsemme poikittaisliikennettä tähän maahan. Me tarvitsemme hyvää teollisuuden vientikykyisyyttä, ja siihen liittyy tämä Pori—Haapamäki-rata. Vaikka se voi kuulostaa nyt tässä vähän niin kuin paikallispolitiikoinnille ja siltarumpupolitiikalle, se on kansantaloudellisesti erittäin merkittävä.

Katselin tänään Aamu-tv:ssä, kun siellä pari viisasta talousmiestä keskustelivat mutta unohtivat Satakunnan. Yhdessäkään puheenvuorossa ei tullut esille se, että me olemme 1,7-kertaisesti muuhun maahan nähden vientiteollisuuden bruttokansantuotteella oleva maakunta. Meillä on voimakas metallurginen teollisuus, Suomessa olevasta kaivannais-teollisuudesta tuodaan kaikki muu paitsi kulta jalostettavaksi meille Satakuntaan. Meillä on vahva kemianteollisuus, meillä on metsäklusteri, ja me tarvitsemme silloin hyvää infraa. Voisiko sanoa tässä maakuntajohtajaa lainaten, että Suomi tarvitsee Satakuntaa, ja sen takia yhtenä osana on tämä poikittaisliikenteen hanke, johonka tämä LNG erittäin hyvin soveltuisi. Eikä se tarkoita vain Pori—Haapamäkeä, vaan raideliikenteen avaamista myös Kuopioon asti niin, että meillä materiaalit kulkevat niihin satamiin, joissa syvyyttä on.

Arvoisa rouva puhemies! Tervehdin tätä — oli pakko tarkistaa, ettei varapuhemies Pekkarinen ole [Naurua] siellä takana, ettei tule suuria moitteita — ilolla ja erityisesti sitä, että tässä hallituksen esityksessä siirtohintojen osalta ollaan tähän 12 kuukauteen ja 15 prosenttiin päädytty, joka antaa meille, sanoisinko, tällaisen vasemmistolaisen näkemyksen kulluttajan näkökulmasta: turvallisuutta tulevaisuuteen eikä yllättäviä hinnankorotuksia alueellisesti eri lailla.

15.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä maakaasumarkkinoita koskeva laki on äärimmäisen tärkeä, ja on hyvä, että nämä verkot saadaan vapautettua vapaalle kilpailulle. Sehän on tämän päivän henki, mutta se palvelee myös tulevaisuudessa sitä, että saadaan esimerkiksi biokaasua markkinoille ja sitä kautta saadaan kotimaista tuotantoa mukaan. Kaikki kaasu, mikä Suomeen on tullut tähän asti, on venäläistä maakaasua, ja se on toiminut hyvin ja sillä on merkittävä osa suomalaisen teollisuuden erilaisena energianlähteenä. Toki muutama omakotitalokin käyttää maakaasua lämmitysräaka-aineena, mikä sinänsä on ihan hyvä asia, että on monipuolista lämmitysmateriaalia käytettävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

Mutta tähän lakiesitykseen liittyy myös minun mielestäni sellainen näkökulma, että kun biokaasua toivottavasti ruvetaan tässäkin maassa vihdoinkin ja viimein tuottamaan — täällähän on muutamia pioneereja Suomessa, jotka sillä alalla ovat ansioituneet ja biokaasun puolesta puhuneet — niin nyt me pääsemme sitten sanoista tekoihin, eli verkkoa ruvetaan vapauttamaan, aivan kuten sähköpuolelle on jo tehty, ja tämä verkko saadaan kaikkien käyttöön. Se on erittäin hyvä asia.

Liikenteeseen: edustaja Myllykoski erinomaisessa puheenvuorossaan äsken mainitsi poikittaisliikenteen ja sen saamisen toimimaan tässä maassa. Tuota esitystä kumarruksen kanssa kiitän ja tervehdin. Aivan erinomainen asia. Ja nyt kun dieselveturien poistamisesta on ruvettu tässä maassa puhumaan — monia puheenvuoroja, että pitää päästä sähköiseen, kaikki rataverkot tulee sähköistää — niin siihen suhtautuisin hieman varauksella sen takia, että jos radalla on vähän liikennettä ja sitten sen sähköistäminen on valtavan kallista, niin jos veturissa on polttoainetankissa esimerkiksi kotimaista biokaasua, on kyllä ihan sama ajaa sillä dieselveturilla, koska se kokonaistaloudellisesti on erittäin kannattavaa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vielä suomalaisen energiahuollon asiassa haluan nostaa esille kotimaisen turpeen käytön. Minä en vain jaksa millään ymmärtää, mikä ihme tässä maassa ja meissä ihmisissä oikein on vikana, kun me emme saa käyttää kotimaista raaka-ainevarantoa vapaasti ja estämme sen käytön kaiken maailman keinoilla, vaikka siihen ei ole mitään perustetta olemassa. Biokaasu ja tähän liittyvät asiat ovat niin tärkeitä, että haluaisin... — Tulen jatkamaan puheenvuoroa pöytästä hetken aikaa, että saan sanotuksi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tunnen suurta surua siinä, että kotimaista raaka-ainetta, turvetta, tässä maassa on suorastaan vihattu. Mitä ihmettä siinä oikeastaan tapahtui tämän maan kannalta? Kun tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys nimenomaan avaa kaasumarkkinoita, niin mikä takia me emme voisi avoimesti asiaa tarkastella, että ottaisimme turvetta reilummin käyttöön? Nythän, kuten tiedämme, Vapo-osaakeyhtiöllä on menossa merkittävä kehityskaari, jossa he pyrkivät tuotteistamaan turvetta ihan muille markkinoille kuin polttoaineena, ja he ovat itse lanseeranneet ja tehneet siitä merkittävän tiedotusiskun julkisuuteen, mikä on heidän uusi tuotesuuntansa. Kertokoot he itse siitä, heillä on siinä merkittäviä liikeideoita nousemassa, ja jos ne toteutuvat, niin kuin näyttää, se avaa Suomelle aivan huikeita vientimahdollisuuksia. Siis me ammuimme tässä turveasiassa itseämme jalkaan koko ajan. Maakaasuasiat ovat tässä maassa tärkeitä. Venäläinen maakaasu on ollut meille suomalaisille takuvarma energianlähde koko ajan, luotettava ja varma, ja nyt sitten kun verkot avautuvat, niin se varmaan sitten tuo lisäarvoa sillä keinoin, että saamme myös biokaasun tähän mukaan. Tässä yhteydessä ei todellakaan voi jättää huomiotta turpeen käyttöä.

Arvoisa puhemies ja edustajakollegat! Tämä paikalla oleva joukko ei ole kovin suurilukuinen, [Jari Myllykoski: Mutta laadukas!] mutta erittäin innostunut ja asiantunteva. Siitä tunnen suurta iloa. Todellakin toivon, että tämä kotimainen raaka-ainelähde saataisiin parempaan käyttöön. Vesiasiat ovat sillä puolella kunnossa, ja toivon, että kotimaisuus otetaan vihdoinkin ja viimein tosissaan tässä maassa. Jos me haluamme jonain päivänä nuo velat maksaa ja kansantaloutta vahvistaa, niin ei meillä kovin paljon muita mahdollisuuksia ole. Kansakunta ei pysty käyttämään omia raaka-aineitaan, ei tällä menolla, mitä me nyt teemme, miten me parhaillaan velkaannumme ja muuta semmoista taloudellista erittäin epäedullista asiaa teemme. Siitä kiertokulusta pitää päästä irti ja kotimaisten raaka-ainei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

den käyttöä lisätä, ja tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on pieni, mutta erittäin tärkeä osa sitä.

15.47 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mukavaa, että välillä on lakiehdotuksia, jotka nauttivat laajaa suosiota salin molemmilta puolilta. Toivottavasti tämän maakaasumarkkinalain muutosten myötä tosiaan saadaan myös kotimaiselle biokaasulle aivan uudenlaisia menestymisen mahdollisuuksia.

Ajattelin kuitenkin omassa puheenvuorossani puuttua tähän sähkömarkkinalain muutokseen, joka on osa tätä maakaasumarkkinalain muutosta. Tämä kuuluisa Caruna-laki lähti liikkeelle siitä, että oli aivan poskettoman suuria sähkön siirtohintojen korotuksia monilla alueilla ja harvaan asutuilla seuduilla sähkön siirtohinnat ovat monin verroin suurempia, mitä on itse sähkön hinta. Erittäin tärkeää on, että nyt sitten on saatu ensimmäisiä askeleita sille, että näitä käsittämättömiä korotushintoja pystytään myös lainsäädännön keinoin kontrolloimaan. Se, että saatiin tänne tämä vuosittainen korotuskatto, on erittäin tärkeä tiettenkin muistaen myös sen, että se ei missään nimessä saa olla se maksimikatto. Mielestäni tämä on ainoastaan yksi keino. On syytä selvittää myös jatkossa, mitä muita muutoksia vielä voitaisiin tehdä.

Toki tänne sisältyy myös se, että maakaapeloinnin tuomia paineita, jotka ovat varsin suuria haja-asutusalueilla — eikä kaikkialla suinkaan ole sellaista tarvetta kuin myrskyherkillä alueilla maakaapelointia tehdä — saadaan lievennettyä ja pidennettyä. Mielestäni olisi selvittämisen arvoista, kuten myös tämän lain esitellyt ministeri Tiilikainen on todennut, että myös jatkossa voidaan miettiä, mitä muita asioita voitaisiin sähkön siirtohintojen eriytyskehityksen estämiseksi tehdä. Ruotsissa on olemassa erilaisia alueita, joilla verotasot poikkeavat toisistaan, ja on keskusteluissa väläytelty myös monopoliasemassa olevalle yhtiölle jonkinlaista voittokattoakin, nekään eivät ole ennenkuulumattomia.

15.49 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Käytän tämän puheenvuoron lähinnä sähkömarkkinalain muutoksesta, mikä tähän nyt sisältyy, vaikka kysymyksessä ovat kaasumarkkinat.

Sen verran näistä kaasumarkkinoista, että on hyvä, että varsinainen kaasun myyntitoiminta ja siirtotoiminta eriytetään toisistaan. Itse pidän hallituksen esitystä siinä mielessä hyvänä, että siellä on maininta, että valtiolla säilyy enemmistö tässä kaasun siirtotoiminnassa. Sillä on iso periaatteellinen merkitys. Ja ne, jotka sähkömarkkinoita tarkkaan seuraavat, ovat huomanneet, mihin se sitten johtaa, jos tämä toiminta ei ole jollakin tavalla kontrolloitua.

Kun aikanaan näitä isoja myrskyjä oli, niin välittömästi sen jälkeen poliittisesti reagoitiin nopeasti — sitä en tiedä, onko nopea reagointi sitten aina se viisain tapa — ja lähdettiin valmistelemaan sähkömarkkinalakia, joka oli kohtuullisen ankara sen suhteen, millä tavalla tämä sähkön toimitusvarmuus sanktioidaan. On sinänsä oikein, että se sanktioidaan, koska se kannustaa tai jossakin määrin jopa pakottaa sähköyhtiöt pitämään verkot siinä kunnossa, että sähkön siirto on häiriötöntä, se on kuluttajalle ensiarvoisen tärkeää, mutta se, että me säädimme ehkä vähän liian tiukan sähkömarkkinalain, johti siihen, että tälläkin hetkellä sellaisia verkon osia, jotka ovat hyvässä kunnossa, maakaapeloidaan, viedään maan sisälle. Ja se ei ole järkevää taloudellista toimintaa, sillä se a) johtaa liian nopeaan investointitahtiin ja b) johtaa siirtohintojen liian nopeaan korotukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

Ja kun Energiamarkkinavirasto ilmeisesti sähkömarkkinalain muutoksen innoittamana ja sen takia muutti tälle verkon nykykäyttöarvolle maksettavaa kohtuullista tuottoa aika rajusti, 100 prosenttia ylöspäin 5,92 prosenttiin, ja määritteli jopa riskin kohtalaisen korkeaksi — siellä on tietty beetakerroin sitä varten — siitä seurasivat sitten nämä kuuluisat Caruna-korotukset ja myös muut korotukset, mitä muut yhtiöt tekivät. Kaikki tämmöiset kulurakenteen korotuksethan ovat tietenkin myrkyä teollisuudelle ja pk-yrityksille, eivätkä kuluttajatkään kovin innostuneet, mikäli lehtiä oikein aikanaan luin. Tämä Energiaviraston linjaus oli sillä tavalla hieman omituinen, että perusteluina käytettiin sitä, että joudutaan investoimaan kovaa tahtia. Se oli osittain totta, sillä tämä kova investointitahti koski niitä yhtiöitä, joilla on verkot metsäisillä alueilla ja jotka oikeasti joutuvat investoimaan, koska jostakinhan sitä kassavirtaa pitää tulla. Ne joutuivat korottamaan siirtomaksuja, mutta tästä Energiaviraston linjauksesta hyötyivät todennäköisesti eniten ne kaupunkiyhtiöt, joiden ei tarvinnut investoida mutta jotka saivat kertaheitolla hallituksen päätöksellä nostaa voittoa 100 prosenttia. Tällaisessa monopoliliiketoiminnassa ei näin pitäisi menettellä. Minun mielestäni siinä on tapahtunut tavallaan jonkunmoinen lainsäädännön virhe, ja sitten Energiavirasto on liian puhdasoppisesti lähtenyt seuraamaan tätä investointipaineen aiheuttamaa painetta korottaa siirtohintoja. Minun mielestäni Energiaviraston pitäisi laskea tätä 5,92:ta prosenttia sen takia, että nykyisellä negatiivisella korkotasolla on vaikea perustella verkon nykykäyttöarvolle noin korkeaa tuottoa, mutta se vaatii sähkömarkkinalain muutoksen.

Edustaja Kulmuni minun mielestäni puhui täällä täysin oikeata asiaa, että tähän maakaasulakiin sisältyy sähkömarkkinalain muutos. Eli helpotetaan niitä yhtiöitä, joiden verkot ovat metsävaltaisilla alueilla: anomuksesta pidennetään sitä aikaa, jolloin he voivat laittaa nämä verkot kuntoon. Se on erittäin tärkeää, sillä se johtaa siihen, että he voivat pikkuisen höllentää investointitahtia, joka johtaa siihen, että he voivat jopa alentaa niitä sähköverkon siirtomaksuja, jotka sitten kohdistuvat kuluttajille ja teollisuuteen. Eli tämä sähkömarkkinalain avaaminen ja muuttaminen tältä osin on avain siihen, että siirtohintoja ei tarvitse nostaa — päinvastoin, niitä voidaan laskea.

Tämä on erittäin merkittävä kysymys. Minun mielestäni on hyvä, että tämä hallituksen esityksenä tuodaan eduskuntaan. Minä toivon, että talousvaliokunta käsittelee tämän sähkömarkkinalain muutoksen tässä hengessä, antaa niille muutamille yhtiöille sitten oikeuden viedä jopa tätä investointivelvoitetta pidennetyllä aikajänteellä jopa vuoteen 2036 asti. Minun mielestäni siinä ei kenellekään tule vaaraa, mutta me tavallaan estämme silloin sen, että siirtohinnat maan eri alueilla eivät kohtuuttomasti eriydy. Joten toivon todella, että ensin talousvaliokunta miettii tarkkaan ja tekee tarvittavat muutokset sähkömarkkinalakiin ja sen jälkeen eduskunta hyväksyy, koska se on kuluttajien, pk-yritysten ja Suomen talouden kannalta järkevä tie.

15.54 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi edustaja Kulmunin ja edustaja Eestilän puheenvuoroja, siltäkin osin, mikä liittyy juuri tähän puheenvuoron viimeiseen osaan edustaja Eestilällä. Se on välttämätöntä sähkölaitosten erilaisuuden ja johto-osuuksien vaihtelevuuden vuoksi toteuttaa, se on välttämätöntä toteuttaa tässä vaiheessa.

Lähdin puhumaan tuosta eriyttämisen välttämättömyydestä myös tässä koko lainsäädännössä. Kyllähän me olemme huomanneet, minkälaisia vaivoja ja haittapuolia tulee silloin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

kun toiminta ja tuotanto ovat markkinoiden käsissä. Ne eivät ole silloin markkinataloudellisesti tasapainossa vaan aiheuttavat epänormaaleja korotuksia.

Halusin viitata vielä edustaja Myllykosken puheenvuoroon. On aivan totta, että Satakunta on edistysellinen nestekaasun käytössä ja siihen liittyisi hyvin hienosti tämä nesteytetyn kaasun käyttäminen teollisuuden ohessa. Minulla henkilökohtaisesti on mielipide vahvistunut biokaasun käytöstä, koska meillä paikallinen sähkölaitos Honkajoen asemalla on jo vuosikausia käyttänyt biokaasua sähkömoottorissa ja sähköntuotanto on ollut aivan loistavaa. Biokaasua tulee mitä ihmeellisimmistä aineista. Ei sitä saattanut uskoa ennen kuin käytännössä saattoi sen todeta, että sähköä voi tuottaa aika pahoillakin aineilla.

15.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edellä käytettyihin puheenvuoroihin on kyllä pakko yhtyä, ja on pakko olla samaa mieltä edustaja Kulmunin kanssa, mitä nyt edustaja Eestilä vielä tuki, että pitäisi olla jatkoaikaa. Minä katson, että jatkoaikaa voisi olla niissä tapauksissa, joissa ei sitä lain tuntimäärää jouduta näillä metsäisillä alueilla rikkomaan. Kun teknologiat kehittyvät, niin pitäisi olla mahdollista pohtia sitä, että me emme kaiva maakaapeleita niille alueille, mitkä ovat ehkä autioitumassa. On aivan turhaa rakentaa väkipakolla lain edellyttämiä maakaapeleita sinne, missä asuminen ja elinkeinotoiminta ovat vähenemässä.

Meillä on erilaisia ratkaisuja, joilla voisimme näitä asioita hoitaa, kuten jo aikanaan, silloin kun tätä lakia säädettiin, olisin toivonut, että meillä olisi voinut olla vaikka tällainen aggregaattiverkosto, jolla voidaan turvata se, että 32 tunnin sisällä jokaiseen asuintaloon, jokaiseen maatalaan voidaan saada sähkö, niin että ei tule tällaisista 6 miljardin menetyksistä, mikä taloudellinen tappio tuli tämän ison sähkökatkoksen aikana. On täysin kestävä tontti yksityistalouksille ja yrityksille, että meillä voi olla niin pitkiä sähkökatkoksia, että meillä ongelmat paisuvat niin suuriksi. Mutta on tosi tärkeää nähdä, että kaikki kehittyy, korvaavat muodot, ja emmekö voisi joskus ajatella metsäisillä alueilla sitä, että voitaisiin pitää verkostoista puusto kauempana ja sähköyhtiöt maksaisivat sitten puiden korjuun siltä osin kuin isännät pitävät linjat puhtaina?

15.58 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski nosti tärkeän asian esille, se tarkoittaa tätä vierimetsänhoitoa. On ollut tiettyjä vaikeuksia saada kaikkia metsänomistajia kiinni ja sopia niistä menettelytavoista, milloin tämä tärkeä sähkön kulku sitten turvataan hoitamalla vierimetsiä. Siihenkin saattaisi jopa lainsäädäntö, oma lainsäädäntö, olla paikallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille yhden asian, jonka toivoisin pistettävän jopa lakiin, eli että sähköverkkoyhtiöiden täytyy ilmoittaa korotukset verottomina siirtohintoina. Se on hyvin tärkeää, sillä monet sähköyhtiöt mielellään ottavat siihen siirtohintaan liittyvän sähköveron mukaan, jolloin tämä prosentti, paljonko sitä siirtohintaa nostetaan, pienee. Laissa pitäisi olla, että kuluttajalle pitää ilmoittaa sähkön siirtohinnan korotukset ilman sähköveroa, jolloin ne luvut todellisuudessa ovat korkeammat kuin sähköveron kanssa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.